

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยการศึกษาคุณภาพสังคมของคนในตำบลบางสระเก้า อำเภอแหลมสิงห์ จังหวัดจันทบุรีซึ่งสรุปสาระสำคัญและผลการวิจัย ดังนี้

1. วัตถุประสงค์ของการวิจัย
2. วิธีดำเนินการวิจัย
3. สรุปผลการวิจัย
4. การอภิปรายผล
5. ข้อเสนอแนะ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ

1. เพื่อศึกษาคุณภาพสังคมของคนในตำบลบางสระเก้า
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพสังคมของคนในตำบลบางสระเก้า
3. เพื่อเปรียบเทียบปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพสังคมของคนในตำบลบางสระเก้า

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้นำองค์กรชุมชนต่าง ๆ ในตำบลบางสระเก้า ประกอบด้วย คณะกรรมการหมู่บ้าน (หมู่บ้านละ 15 คน จำนวน 5 หมู่บ้าน จำนวน 75 คน) คณะกรรมการศูนย์ศิลป์เสื่อ คณะกรรมการสภาองค์กรชุมชน (เครือข่ายขององค์กรชุมชนตำบลบางสระเก้า) คณะกรรมการสถาบันการเงินชุมชน (ธนาคาร) คณะกรรมการป่าตะกาดใหญ่และคณะกรรมการศูนย์การเรียนรู้ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (บ้านปลาธนาคารปู) คณะกรรมการเด็กและเยาวชน จำนวน 105 คน รวมจำนวนผู้นำองค์กรชุมชนทั้งสิ้น จำนวน 180 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ผู้นำองค์กรชุมชนต่าง ๆ ในตำบลบางสระเก้า กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างอาศัยตารางสำเร็จรูปของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan. 1970 : 608) จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษารวมทั้งสิ้น 123 คน แล้วนำไปใช้วิธีการสุ่มแบบสัดส่วนชั้นภูมิ (Proportional Stratified Random Sampling) โดยกลุ่มองค์กรในชุมชน เป็นเกณฑ์ในการแบ่งชั้น

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถาม (Questionnaires) คุณภาพสังคมของคนในตำบลบางสระแก้ว อำเภอแหลมงสิงห์ จังหวัดจันทบุรี ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นมาจากทฤษฎีและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลให้ครอบคลุมเนื้อหาตามกรอบแนวคิดและวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยแบ่งลักษณะของแบบสอบถามออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ สถานภาพสมรส อายุ อาชีพ การศึกษา

ตอนที่ 2 ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการศึกษาคูณภาพสังคมของคนในตำบลบางสระแก้ว

ตอนที่ 3 ระดับคุณภาพสังคมของคนในตำบลบางสระแก้ว

ตอนที่ 4 เป็นคำถามปลายเปิดเพื่อสอบถามข้อเสนอแนะต่อการสร้างคุณภาพสังคมของคนในตำบลบางสระแก้ว ใน 4 มิติ ได้แก่

1. ด้านความมั่นคงทางสังคมและเศรษฐกิจ
2. ด้านความสมานฉันท์ทางสังคม
3. ด้านการยอมรับเป็นสมาชิกของสังคม
4. ด้านเสริมสร้างพลังทางสังคมให้แก่ประชาชน

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistic) ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequencies) ค่าร้อยละ (Percentage) เพื่อนำเสนอข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

2. ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เพื่อใช้อธิบายระดับการมีส่วนร่วมและระดับคุณภาพสังคมในตำบลบางสระแก้ว ใน 4 มิติ

3. สถิติวิเคราะห์ที่ใช้สำหรับทดสอบสมมติฐาน เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่าง โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ระดับการมีส่วนร่วมและระดับคุณภาพสังคมในตำบลบางสระแก้ว ได้แก่

3.1 ค่า t (t-test) เป็นค่าที่ใช้ทดสอบเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยระหว่างตัวแปร 2 กลุ่มที่ไม่เกี่ยวข้องกัน และ F-test (One Way ANOVA) เพื่อทดสอบความแตกต่างระหว่างตัวแปรสามกลุ่มขึ้นไป ที่ระดับนัยสำคัญ .05

3.2 วิธีการ LSD เพื่อทดสอบความแตกต่างรายคู่

สรุปผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลคุณภาพสังคมของคนในตำบลบางสระแก้ว อำเภอแหลมงสิงห์ จังหวัดจันทบุรี สามารถสรุปสาระสำคัญของผลการวิจัยได้ดังนี้

1. คุณภาพสังคมของคนในตำบลบางสระแก้ว

คุณภาพสังคมของคนในตำบลบางสระแก้ว ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีด้านที่อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยตามลำดับ ดังนี้ ด้านความมั่นคงทางสังคมและเศรษฐกิจ ด้านการยอมรับเป็นสมาชิกของสังคม ด้านความสามัคคีทางสังคม และด้านเสริมสร้างพลังทางสังคมให้แก่ประชาชน

2. ปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพสังคมของคนในตำบลบางสระแก้ว

ปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพสังคมของคนตำบลบางสระแก้ว คือ การมีส่วนร่วมของประชาชน ต่อการศึกษาคุณภาพสังคมของคนในตำบลบางสระแก้ว ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการศึกษาคุณภาพสังคมของคนในตำบลบางสระแก้วอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยตามลำดับ ดังนี้ ด้านเสริมสร้างพลังทางสังคมให้แก่ประชาชน ด้านการยอมรับเป็นสมาชิกของสังคมด้านความสามัคคีทางสังคม และด้านความมั่นคงทางสังคมและเศรษฐกิจ ตามลำดับ

3. ผลการทดสอบสมมุติฐาน

3.1 เปรียบเทียบปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพสังคมของคนในตำบลบางสระแก้วกับการมีส่วนร่วมด้านความมั่นคงทางสังคมและเศรษฐกิจ ด้านความสามัคคีทางสังคม ด้านการยอมรับเป็นสมาชิกของสังคมและด้านเสริมสร้างพลังทางสังคมให้แก่ประชาชน พบว่า ผู้นำองค์กรชุมชนที่มีส่วนร่วมในทุกด้านต่างก็มีคุณภาพสังคมของคนในตำบลบางสระแก้วแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ .05

3.2 เปรียบเทียบปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพสังคมของคนในตำบลบางสระแก้ว จำแนกตามเพศ สถานภาพสมรส อายุ อาชีพ ระดับการศึกษา ภาพรวมไม่แตกต่างกัน ยกเว้น ผู้นำองค์กรที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีคุณภาพสังคมของคนตำบลบางสระแก้ว ในด้านความสามัคคีทางสังคมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. ข้อเสนอแนะต่อการสร้างคุณภาพสังคมของคนในตำบลบางสระแก้ว

จากจำนวนกลุ่มตัวอย่าง 123 คน มีผู้แสดงความคิดเห็นจำนวน 72 คน คิดเป็นร้อยละ 58.54 ผู้นำองค์กรชุมชนตำบลบางสระแก้วที่เป็นกลุ่มตัวอย่างได้ให้ข้อเสนอแนะต่อการสร้างคุณภาพสังคมของคนในตำบลบางสระแก้ว ใน 4 มิติ ได้แก่

4.1 ด้านความมั่นคงทางสังคมและเศรษฐกิจ

4.1.1 ด้านความมั่นคงทางสังคม ได้ข้อเสนอแนะต่อคุณภาพทางสังคมกับการสร้างความมั่นคงทางด้านสังคม ต้องการความสะดวกในการสัญจรในหมู่บ้าน ชุมชน จัดให้มีกล้องวงจรปิดตามสี่แยกต่าง ๆ จัดเวทีประชาคมหรือเวทีกลางสำหรับพลเมืองอย่างต่อเนื่อง ส่งเสริมและอนุรักษ์วัฒนธรรมของชุมชนไม่ให้สูญหายไป มีการแนะนำปัญหาสุขภาพให้กับคนในชุมชน

4.1.2 ด้านเศรษฐกิจ ให้ข้อเสนอแนะโดยการส่งเสริมให้ประชาชนในชุมชนทุกคน มีงานทำ มีการส่งเสริมอาชีพ ให้มีการสนับสนุนจัดให้มีบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถมาช่วยในการพัฒนาและส่งเสริมอาชีพของคนในชุมชน มีการรวมกลุ่มอาชีพต่าง ๆ ของคนในชุมชน การพยุรราคา สินค้าเกษตร และสินค้าต่าง ๆ ในชุมชน จำกัดราคาไม่ให้สินค้ามีราคาแพงเกินกว่าที่กำหนด มีศูนย์การเรียนรู้ของชุมชน สร้างสถานบันการเงินของแต่ละหมู่บ้าน

4.2 ด้านความสมานฉันท์ทางสังคม

4.2.1 ส่งเสริมการจัดกิจกรรมชุมชน เช่น แข่งกีฬาทุกระดับ จัดงานประกวดการทอเสื่อทุกปี มีกิจกรรมเครือข่ายทางสังคม กิจกรรมร่วมกับผู้สูงอายุ ผู้พิการ ผู้ป่วยในชุมชนตลอดถึงการจัดเวทีชุมชน

4.2.2 การประชาสัมพันธ์ข่าวสาร ในการมีข่าวสารของชุมชน สร้างความเข้าใจต่อการพัฒนาชุมชนในด้านต่าง ๆ หรือการประชาสัมพันธ์กิจกรรมต่าง ๆ ของคนในชุมชนได้อย่างทั่วถึง ให้กับประชาชนภายในและภายนอกชุมชน

4.3 ด้านการยอมรับเป็นสมาชิกของสังคม

4.3.1 การยอมรับบทบาทของผู้นำกลุ่ม องค์กร ผู้บริหารตำบลบางสระเก้าโดยให้การยอมรับความเหมือนหรือความแตกต่างกับฐานะทางครอบครัว ควรปลูกฝังค่านิยมที่ดี ตั้งแต่วัยเด็ก เพื่อที่จะเติบโตเป็นคนดีของสังคมได้ ประพฤติตนสุจริต มีความซื่อสัตย์ ไม่คดโกง ไม่เห็นแก่ตัว ยอมรับเพราะมีความแตกต่างทางความคิดเดิม การเลือกตั้งในชุมชน ควรมีความโปร่งใส รณรงค์ไม่ให้มีการซื้อสิทธิขายเสียง ยอมรับบุคคลที่ดีและสร้างประโยชน์ ต่อชุมชนอย่างแท้จริงเพื่อเข้ามาบริหารงานของชุมชน ตำบล ผู้นำควรให้มีการทำงานต้องตอบสนองชุมชนไม่ใช่ตอบสนองแหล่งงบประมาณ

4.3.2 การยอมรับบทบาทของประชาชนในชุมชน ต้องให้มีโอกาสเสนอความคิดเห็น เพื่อให้มีการแสดงออกตามสิทธิของตน สมาชิกและประชาชนเข้าใจหน้าที่ในฐานะพลเมืองของชุมชน รวมถึงบทบาทหน้าที่ที่สมาชิกของสังคมจะต้องปฏิบัติและแก้ไขปัญหา ปลูกจิตสำนึกรักบ้านเกิด

4.4 ด้านเสริมสร้างพลังทางสังคมให้แก่ประชาชน

4.4.1 กิจกรรมสร้างเสริมพลังทางสังคม เช่น จัดกีฬาหมู่บ้าน ให้มีการออกกำลังกาย ร่วมกันในทุก ๆ วันศุกร์ เสริมสร้างกิจกรรมผู้สูงอายุ ส่งเสริมและพัฒนาบุคลากรในชุมชนส่งเสริมให้เด็กในชุมชนมีความรู้จักและเข้าใจในวัฒนธรรมของชุมชน ให้รางวัลผู้ที่ทำความดี มีการจัดการศึกษาให้กับคนในชุมชนอย่างเท่าเทียมกัน ส่งเสริมอาชีพอย่างมั่นคงถาวร สนับสนุน ส่งเสริมงานฝีมือที่มี

4.4.2 การเสริมสร้างพลังชุมชนด้วยการติดตาม ตรวจสอบ โดยส่งเสริมให้คนในชุมชนได้รู้ถึงบทบาทหน้าที่ของพลเมืองในเวทีมากขึ้น มีสิทธิออกความคิดเห็นทางสาธารณะ ให้คนในชุมชนมีความรู้ด้านกฎหมาย เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาของชุมชนให้เป็นไปตามกฎ กติกาในการร่วมกันในสังคม

อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิจัยเรื่อง การศึกษาคุณภาพสังคมของคนในตำบลบางสระแก้ว อำเภอแหลมสิงห์ จังหวัดจันทบุรี สามารถอภิปรายผล ดังนี้

1. คุณภาพสังคมของคนในตำบลบางสระแก้ว

จากการศึกษาคนในตำบลบางสระแก้ว ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจอธิบายได้ว่า เศรษฐกิจและสังคมเป็นเรื่องที่สำคัญที่สุดสำหรับคนในตำบลบางสระแก้ว ที่เน้นการพัฒนาคุณภาพดังที่ ถวิลวดี บุรีกุล (2553 : 4) ที่ได้กล่าวถึง มิตินี้ความมั่นคงทางเศรษฐกิจ (Socio – economic Security) เป็นเรื่องการที่ประชาชนมีความมั่นคงทางทรัพยากร รวมทั้งทรัพยากรทางการเงิน ที่อยู่อาศัยการดูแลสุขภาพและการจ้างงานเป็นเรื่องที่ประชาชนจำเป็นต้องเข้าถึง และเข้าร่วมในสถาบันต่าง ๆ รวมทั้งความสัมพันธ์ทางสังคมในชีวิตประจำวัน การเข้าถึงการบริการทางสังคมเป็นเรื่องที่สำคัญอย่างมากสำหรับผู้ขาดแคลนทรัพยากร ซึ่งทรัพยากรสามารถช่วยเหลือผู้ขาดแคลนให้กลับสู่เส้นทางหลักของสังคมได้อีกครั้ง ดังเห็นได้ว่า ทรัพยากรในตำบลบางสระแก้วยังคงมีทรัพยากรที่อุดมสมบูรณ์ทั้งป่า ทะเล อันเป็นต้นกำเนิดของแหล่งอาหาร ทำให้ประชาชนมีการดำรงชีวิตทางเศรษฐกิจที่พึ่งพิงธรรมชาติ ดังที่สถาบันพระปกเกล้า (2553 : 189) ได้นำเสนอ ถึงมิติชุมชน สู่การสร้างคุณภาพสังคมมิติประการแรกที่สำคัญ คือ มิติของความมั่นคงทางสังคมและเศรษฐกิจ กล่าวได้ว่า การที่ประชาชนมีอำนาจที่ตนพึงมีในการได้เข้ามามีบทบาทดำเนินกิจกรรมในท้องถิ่น ทั้งการครอบครอง จัดสรรและใช้ประโยชน์ โดยคำนึงถึงความถูกต้องชอบธรรมทางสังคม แสดงให้เห็นถึง การให้ความสำคัญในการแก้ไขปัญหาสังคม โดยเริ่มต้นจากรากฐานเป็นสำคัญ ดังเช่น ในเรื่องของการมีนโยบายที่ชัดเจนในการอนุรักษ์ ป่าไม้ พัฒนาฐานทรัพยากรในท้องถิ่น โดยในชุมชนตำบลบางสระแก้ว ได้มีการรวมกลุ่มองค์กรต่าง ๆ เพื่อการสร้างองค์ความรู้ให้ประชาชนได้มีบทบาทกับเรื่องนี้มากขึ้นทำให้การแก้ไขปัญหาสังคมได้ตรงจุด ส่งผลให้มีความมั่นคงทางทรัพยากรทั้งการเป็นอยู่ การเงิน สวัสดิการ การประกอบอาชีพ และสุขภาพตามมา ผลการวิจัยสอดคล้องกับงานวิจัยชุมชนของ อาแว มะแสะ และคณะ (2546 : 12) ได้นำเสนอถึงชุมชนควนเค็ง เป็นชุมชนหมู่บ้านที่ตั้งอยู่บนที่เนิน ซึ่งเรียกว่าตามภาษาถิ่นได้ว่า “ควน” กลางพื้นที่ป่าพรุควนเค็ง ในอำเภอชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราช ซึ่งพบว่าบทบาทที่มีส่วนเสริมสร้าง

คุณภาพสังคมของชุมชน คือ ด้านความมั่นคงทางสังคมและเศรษฐกิจ ปัจจุบันงานจักสานจากกระจูด ได้พัฒนาจนเป็นอาชีพเสริมที่สำคัญมากของประชากรในหมู่บ้านควนเค็ง เพราะเป็นงานที่ประมาณ ร้อยละ 70 ของครัวเรือนทั้งหมดในชุมชนทำ และช่วยสร้างรายได้เสริมที่มีสัดส่วนโดยเฉลี่ยประมาณ ร้อยละ 20 ของรายได้เงินสดทั้งหมดของครัวเรือน (ข้อมูลปี พ.ศ. 2545) ช่วยสร้างความมั่นคงทาง รายได้ แม้หากจะคิดเป็นรายวันอาจต่ำกว่ารายได้ขั้นต่ำที่รัฐกำหนดก็ตาม แต่ช่วยให้สมาชิกชุมชน โดยเฉพาะสตรี ไม่ต้องย้ายถิ่นไปทำมาหากินนอกพื้นที่ ซึ่งมักจะต้องทิ้งลูกที่อยู่ในวัยเรียนให้อยู่บ้าน กับญาติผู้ใหญ่สูงอายุ ซึ่งอาจจะสร้างปัญหาสังคมอื่นๆตามมา จึงถือได้ว่าช่วยเสริมสร้างคุณภาพ สังคมด้านนี้ได้ อย่างมีนัยสำคัญแก่ชุมชนควนเค็ง ในสภาพที่โอกาสในการทำมาหากินเพื่อหารายได้ ภายในชุมชนมีจำกัดมาก ในพื้นที่ที่มีความเป็นอยู่ลำบากมากแห่งหนึ่งในชนบทภาคใต้

2. ปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพสังคมของคนในตำบลบางสระเก้า

ปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพสังคมของคนในตำบลบางสระเก้า คือ การมีส่วนร่วมของ ประชาชนต่อการศึกษาคูณภาพสังคมของคนในตำบลบางสระเก้า ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการศึกษาคูณภาพสังคม ของคนในตำบลบางสระเก้าอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยตามลำดับ ดังนี้ ด้านเสริมสร้างพลังทางสังคมให้แก่ประชาชน ด้านการยอมรับเป็นสมาชิกของสังคม ด้านความ สม่ำเสมอทั้งทางสังคม และด้านความมั่นคงทางสังคมและเศรษฐกิจ ตามลำดับ ทั้งนี้อาจอธิบายได้ว่า การมีส่วนร่วม (Participation) เป็นการกระจายโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองและการ บริหารเกี่ยวกับการตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ รวมทั้งการจัดสรรทรัพยากรของชุมชนและของชาติ ซึ่งส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิต และความเป็นอยู่ของประชาชน โดยการให้ข้อมูล แสดงความคิดเห็น ให้คำแนะนำปรึกษา ร่วมวางแผนและร่วมปฏิบัติ ตลอดจนการควบคุมโดยตรงจากประชาชน ดังที่ อดิวิวัตติ บุรีกุล (2552 : 11) ได้กล่าวให้ความหมายไว้ ทั้งนี้เพราะการมีส่วนร่วม เป็นปัจจัยสำคัญต่อการ พัฒนาชุมชน สังคมและประเทศชาติ ดังที่ ยัง (Young, 2002 : 1) กล่าวถึง การปฏิบัติที่เป็นประชาธิปไตย ให้ทุกกลุ่มมีส่วนร่วม(Inclusive Democracy Practice) หรือประชาธิปไตยแบบพหุภาคี (Pluralism Democracy) เป็นการส่งเสริมให้เกิดความเป็นธรรม เพราะประชาชนมุ่งหวังที่จะชักนำผู้อื่นให้ตระหนัก ถึงความเป็นธรรม ความรู้และสติปัญญาของเขา และมีการเปิดรับฟังความคิดเห็นของพวกเขา และมีความเข้าใจในเรื่องที่พวกเขาสนใจ อันนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงกระบวนการในที่สุด ซึ่งที่ผ่านมา นัก ทฤษฎีทางด้านประชาธิปไตยมักตั้งสมมติฐานว่าการอภิปรายทางประชาธิปไตยที่เหมาะสม ควรเป็น เรื่องที่เกี่ยวข้องกับความสนใจ และทำความดีร่วมกัน โดยที่จริงแล้วการเมืองต้องเป็นทั้งการแข่งขัน ระหว่างกลุ่มหรือปัจเจกชนที่มีความสนใจและความเห็นที่ขัดแย้ง ผู้มีส่วนร่วมทางการเมืองมักเลือก เข้าข้างที่เขาสนใจและช่วยกันสร้างความสนใจร่วมของสาธารณะอีกด้วย ซึ่งผลการวิจัยของผู้ศึกษา

สอดคล้องกับงานศึกษาของอาเว มะแส และคณะ (2546 : 12) ได้นำเสนอถึง กลุ่มผลิตภัณฑ์กระจุคบ้านควนเคิ่งในปัจจุบันไม่เพียงแต่ดำเนินงานในด้านการพัฒนาผลิตภัณฑ์จากกระจุคในรูปแบบต่าง ๆ เท่านั้น แต่ยังทำงานด้านการตลาดเพื่อกระจายผลผลิตไปยังตลาดภายนอก การจัดตั้งกองทุนเพื่อช่วยเหลือด้านการเงินแก่สมาชิก และเป็นตัวกลางในการกระตุ้นให้มีการจัดการแหล่งกระจุคและวิธีการเก็บเกี่ยวกระจุคให้เหมาะสมและยั่งยืน โดยมีการประสานกับองค์การบริหารส่วนตำบลควนเคิ่ง และหน่วยงานภายนอกที่เกี่ยวข้องและสนใจ การดำเนินงานที่ครอบคลุมกว้างนี้ค่อย ๆ พัฒนาจากการร่วมเสนอ และร่วมกันคิดของสมาชิกกลุ่มทั้งอย่างไม่เป็นทางการ และเป็นทางการในระหว่างการทำงานเป็นกลุ่ม ทำให้มีการพัฒนาบทบาทที่มีส่วนเสริมสร้างคุณภาพสังคมของชุมชนหลายด้าน ทั้งด้านความมั่นคงทางสังคมและเศรษฐกิจ ด้านการสร้างความสัมพันธ์ และด้านการสร้างความเข้มแข็งแก่ชุมชนสอดคล้องกับงานวิจัยของจันทน์นัท เหล่าพินมา (2546 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาขบวนการสร้างเครือข่ายการพัฒนาองค์กรชุมชนของอำเภอเวียงใหญ่ จังหวัดขอนแก่น เกิดขึ้นจากการที่ชุมชนประสบปัญหาจึงทำให้ชุมชนพยายามหาแนวทางการแก้ปัญหาาร่วมกัน โดยการรวมกลุ่มกันขึ้น ซึ่งมีเจ้าหน้าที่พัฒนาเอกชนเข้ามาคอยเป็นคอยเสริมแนะให้กับกลุ่ม พร้อมกับสร้างกระบวนการเรียนรู้ในการแก้ปัญหาให้กับชุมชน มีการเสริมสร้างกระบวนการบริหารองค์กรให้กับชุมชนและผลักดันให้เกิดกระบวนการเชื่อมโยงของกลุ่มต่าง ๆ เพื่อรวมพลังกันแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น

3. เปรียบเทียบปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพสังคมของคนในตำบลบางสระแก้ว

3.1 เปรียบเทียบคุณภาพสังคมของคนในตำบลบางสระแก้ว จำแนกตามเพศ สถานภาพ สมรส อายุ อาชีพ ระดับการศึกษา ภาพรวมไม่แตกต่างกัน ยกเว้น ผู้นำองค์กรที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีคุณภาพสังคมของคนตำบลบางสระแก้ว ในด้านความสัมพันธ์ทางสังคมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจอธิบายได้ว่าในชุมชนบางสระแก้ว ยังมีการแบ่งระดับความรู้จากการศึกษาที่แตกต่างกัน อันส่งผลถึงระดับความสามารถในการบริหารจัดการองค์กรชุมชน อาจมีการเข้าถึงทรัพยากร และการบริหารจัดการของรัฐที่ยังไม่เป็นธรรมในสังคมของตำบลบางสระแก้ว ดังที่ เบค และคณะ (Beck and et al. 2001 : 3) ได้กล่าวถึง ความสัมพันธ์ทางสังคม เกี่ยวข้องกับกระบวนการที่เป็นอุปสรรคหรือลดทอนความเข้มแข็งของเครือข่ายความร่วมมือทางสังคมหรือโครงสร้างพื้นฐานทางสังคม ทั้งนี้ระดับของความสัมพันธ์ที่ยอมรับได้จะต้องเป็นระดับที่คนทุก ๆ คนในสังคมสามารถที่จะอยู่ในสังคมในฐานะของมนุษย์อย่างแท้จริง และในทางตรงข้าม ความรุนแรงทางสังคมจะแสดงออกในลักษณะของการแบ่งแยกระหว่างภูมิภาค ความรู้ที่น้อยเนื้อต่ำใจของชนกลุ่มน้อย การไม่เท่าเทียมกันในโอกาสที่จะเข้าถึงทรัพยากรและการบริการที่รัฐจัดให้ รวมถึงความไม่เท่าเทียมกันของส่วนแบ่งทางเศรษฐกิจ จึงยังพบ ผู้นำองค์กรที่มีระดับการศึกษาต่างกัน ส่งผลต่อคุณภาพทางสังคมของคนในตำบลบางสระแก้ว ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม

แตกต่างกัน แต่ในภาพรวมส่วนใหญ่แล้วไม่มีความแตกต่างกันจึงสอดคล้องกับงานวิจัยของ อาเวมะแสะ และคณะ (2546 : 14) ได้นำเสนอ กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านนาหว้า ตั้งอยู่ที่บ้านนาหว้า อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลาในปัจจุบันจัดเป็นกลุ่มออมทรัพย์ระดับหมู่บ้านที่ประสบผลสำเร็จสูงมาก ซึ่งเห็นได้จากจำนวนสมาชิกที่เพิ่มเป็นกว่า 1,500 คน และมีเงินทุนหมุนเวียนจำนวนกว่า 30 ล้านบาท (ข้อมูลปี 2545) ครอบคลุมของการให้บริการทางสังคมสะท้อนให้เห็นความสามารถในการสร้างระบบการพึ่งตนเองได้สูง ประกอบกับมีการขยายตัวของกองทุนต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง ด้วยวิธีการจัดการที่นำผลกำไรจากการบริการเงินกู้ของกลุ่มออมทรัพย์ รวมทั้งรายได้ที่หาได้ของแต่ละกองทุน มาสมทบ จึงเป็นการช่วยประกันความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคมได้อย่างน่าทึ่ง สามารถเห็นได้จากจำนวนสมาชิกที่มีมาก จนเรียกได้ว่าเกือบทุกคนในชุมชนเป็นสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์เป็นหลักฐานเชิงประจักษ์ที่สำคัญของการปรับปรุงคุณภาพสังคมด้านนี้ ซึ่งส่วนหนึ่งมาจากการสนับสนุนของกลุ่มออมทรัพย์ ด้านความสามัคคีกันในชุมชน ทางกลุ่มได้เปิดโอกาสให้สามารถจัดกิจกรรมทางสังคมและวัฒนธรรมที่เป็นประเพณีปฏิบัติอย่างครอบคลุม ตามความนิยมของคนในชุมชน ซึ่งเป็นการเสริมฐานความเป็นญาติพี่น้องที่มีรองรับอยู่แล้ว ให้สานต่อความสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง ด้านการเสริมสร้างความเข้มแข็ง มิให้เห็นทั้งในการส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ ด้วยการกระจายความรับผิดชอบกองทุนต่าง ๆ ไปยังสมาชิกที่มีศักยภาพที่จะนำ ให้ได้ฝึกการมีส่วนรับผิดชอบ เรียนรู้และพัฒนาตนเอง โดยการมอบหมายอำนาจในการบริหารจัดการกองทุนให้มีอิสระพอสมควร ภายใต้การแนะนำในภาพรวมของกรรมการกลุ่มออมทรัพย์

3.2 เปรียบเทียบคุณภาพสังคมของคนในตำบลบางสระเกล้ากับการมีส่วนร่วมด้านความมั่นคงทางสังคมและเศรษฐกิจ ด้านความสามัคคีทางสังคม ด้านการยอมรับเป็นสมาชิกของสังคม และด้านเสริมสร้างพลังทางสังคมให้แก่ประชาชน พบว่า ผู้นำองค์กรชุมชนที่มีส่วนร่วมในทุกด้านต่างก็มีคุณภาพสังคมของคนในตำบลบางสระเกล้าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ .05 ทั้งนี้อาจอธิบายได้ว่า ในระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการศึกษาคูณภาพสังคมของคนในตำบลบางสระเกล้า ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการศึกษาคูณภาพสังคมของคนในตำบลบางสระเกล้า ด้านเสริมสร้างพลังทางสังคมให้แก่ประชาชนอยู่ในระดับมากเป็นลำดับแรก รองลงมา ด้านการยอมรับเป็นสมาชิกของสังคม ด้านความสามัคคีทางสังคม และด้านความมั่นคงทางสังคมและเศรษฐกิจ ซึ่งแตกต่างจากคุณภาพสังคมของคนในตำบลบางสระเกล้า ที่มีคุณภาพมากที่สุด คือ ด้านความมั่นคงทางสังคมและเศรษฐกิจ ดังที่ ถวิลวดี บุรีกุล (2552 : 18) ได้กล่าวถึง ประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจมีส่วนร่วมดำเนินการ และมีส่วนร่วมสนับสนุน การมีส่วนร่วมของประชาชนนั้น มีหลายระดับขึ้นอยู่กับทำให้ความสำคัญของรัฐบาลด้วย ซึ่งสามารถจัดลำดับการมีส่วนร่วมของประชาชนจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ คือ

ประชาชนเป็นผู้ใช้อำนาจ ประชาชนมีส่วนร่วม ประชาชนเป็นที่ปรึกษา ประชาชนแสดงความคิดเห็น ประชาชนรับทราบ และรัฐบาลใช้อำนาจวิธีการแบ่งระดับขั้นการมีส่วนร่วมของประชาชนอาจแบ่งได้หลายวิธีขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ และความละเอียดของการแบ่งเป็นสำคัญการแบ่งระดับขั้นการมีส่วนร่วมของประชาชนอาจแบ่งได้จากระดับต่ำสุดไปหาระดับสูงสุด ออกเป็น 7 ระดับ และจำนวนประชาชนที่เข้ามีส่วนร่วมในแต่ละระดับจะเป็นปฏิภาคกับระดับของการมีส่วนร่วม กล่าวคือ ถ้าระดับการมีส่วนร่วมต่ำ จำนวนประชาชนที่เข้ามีส่วนร่วมจะมาก และยิ่งระดับการมีส่วนร่วมสูงขึ้นเพียงใด จำนวนประชาชนที่เข้ามีส่วนร่วมจะลดลงตามลำดับ ซึ่งยังแตกต่างจากผลการศึกษาคณะวิจัยตัวอย่างบทบาทของการทำกิจกรรมร่วมในการเสริมสร้างคุณภาพสังคม กลุ่มผลิตภัณฑ์กระจูดในชุมชนควนเค็งและกลุ่มอ้อมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านนาหว้า ทั้ง 2 กลุ่ม ทำให้เห็นถึงความเข้มแข็งของชุมชน ที่มาจากความรับผิดชอบของคนในชุมชน มีระดับของการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน ตั้งแต่ร่วมคิด ร่วมทำกิจกรรม และนำไปสู่การตรวจสอบร่วมกัน ได้ ถึงการดำเนินงานที่ต้องอาศัยความซื่อสัตย์ของคนในชุมชน เพื่อที่จะให้เกิดการออม สร้างกองทุน และเกิดสวัสดิการ มีการจัดการตนเองของคนในชุมชน ทำให้เห็นถึงชุมชนที่มีคุณภาพทางสังคม ทั้งนี้จะเห็นได้ว่า จาก ผลการวิจัยที่พบว่า การมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการทำงานของภาครัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ท้องถิ่นในชุมชน เพื่อให้เกิดความมั่นคงทางสังคมและเศรษฐกิจยังอยู่ในระดับปานกลาง และมีข้อเสนอแนะต่อการสร้างคุณภาพสังคมของคนในตำบลบางสระแก้วในทุกด้าน ยังมีข้อเสนอแนะถึง ผู้นำต้องสร้างความมั่นคงในสังคมโดยเฉพาะความโปร่งใสและความเชื่อมั่นในการเป็นผู้นำที่ดี ให้มีการเปิดทำประชาคมรับฟังปัญหาของประชากรให้มากขึ้นรับฟังปัญหาใหม่ ๆ บ้าง และมีการขอให้คนในชุมชนได้เสนอปัญหาในชุมชน การแก้ไขปัญหา แสดงความคิดเห็น เพื่อให้เกิดความมั่นคงในชุมชน ดังนั้น จึงยังพบว่าผู้นำองค์กรชุมชนที่มีส่วนร่วมในทุกด้านต่างก็มีคุณภาพสังคมของคนในตำบลบางสระแก้วแตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษาเรื่อง การศึกษาคุณภาพสังคมของคนในตำบลบางสระแก้ว อำเภอแหลมงสิงห์ จังหวัดจันทบุรี ผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. นำผลการวิจัยไปเสนอให้กับองค์การบริหารส่วนตำบลบางสระแก้วเพื่อให้เห็นถึงความแตกต่างระดับการมีส่วนร่วมของชุมชน และเพื่อส่งเสริมให้ประชาชนในตำบลทุกคนได้เข้าไปมีส่วนร่วมในทุกด้านอย่างทั่วถึง เป็นธรรม โดยเฉพาะในด้านความมั่นคงทางสังคมและเศรษฐกิจมากขึ้น

2. เปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการตรวจสอบการทำงานของภาครัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ท้องถิ่นในชุมชน เพื่อให้เกิดความโปร่งใส เป็นธรรม นำไปสู่ความมั่นคง ทางสังคมและเศรษฐกิจของชุมชน และความสมานฉันท์ทางสังคมให้มากขึ้น

3. เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการติดตามตรวจสอบการทำงาน งบประมาณ ของภาครัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ท้องถิ่นในชุมชนเพื่อเสริมสร้างพลังทางสังคม ด้านต่าง ๆ ดังนี้

3.1 ด้านความมั่นคงทางสังคม การคมนาคม การจัดตั้งกล้องวงจรปิด การส่งเสริมให้ มีเวทีกลางสำหรับการพูดคุยในฐานะของพลเมือง

3.2 ด้านเศรษฐกิจ โดยการส่งเสริมอาชีพของคนในชุมชน พัฒนาบุคลากรในชุมชน ให้มีความรู้ความสามารถในการประกอบอาชีพ จัดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้เกิดความสามัคคี เช่น กีฬา และการประกวดการทอเสื่อ เพื่ออนุรักษ์วัฒนธรรมวิถีชีวิตความเป็นอยู่ ตลอดจนการประชาสัมพันธ์ การเปลี่ยนแปลง และการสร้างความเข้าใจต่อการพัฒนาชุมชนในด้านต่าง ๆ ให้ประชาชนได้รับทราบ ข้อมูลข่าวสารอย่างทั่วถึง

3.3 ด้านการยอมรับเป็นสมาชิกของสังคม สนับสนุนให้มีการปลูกฝังค่านิยมที่ดี ตั้งแต่ วัยเด็ก ให้เป็นผู้มีความซื่อสัตย์ มีคด โกง ไม่แตกต่างทางความคิดเห็นทางการเมือง และผู้นำองค์กร ในชุมชน ต้องเป็นผู้ประพฤติตนเป็นแบบอย่างอันดีให้กับคนในสังคม

3.4 ด้านเสริมสร้างพลังทางสังคมให้แก่ประชาชน ควรจัดกีฬาหมู่บ้าน สนับสนุน การออกกำลังกายร่วมกัน ส่งเสริมกิจกรรมให้กับผู้สูงอายุ และการทำกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างความ สามัคคี ความรักในสถาบันชาติ ศาสนาและพระมหากษัตริย์ นอกจากนั้นการเสริมสร้างพลังชุมชน ด้วยการติดตาม ตรวจสอบ ด้วยการสร้างพลังทางปัญญาให้ประชาชนในชุมชนมีความรู้ด้านกฎหมาย สิทธิ และหน้าที่ตามหลักประชาธิปไตย โดยเฉพาะการเปิดเวทีสภาพลเมืองให้เป็นเวทีกลางให้กับ ชุมชนในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และสร้างความเข้าใจในการแก้ไขปัญหาาร่วมกันของคนในชุมชน ตามลำดับต่อไป

4. เสนอต่อองค์กรต่าง ๆ ในชุมชน เพื่อให้ประชาชนได้มีส่วนร่วม และได้รับการยอมรับ ในการเป็นผู้ติดตาม ตรวจสอบองค์กรต่าง ๆ ในชุมชน

5. นำเสนอให้ประชาชนในตำบลบางสระแก้ว ได้พัฒนาคุณภาพทางสังคม ในเรื่องของ สุขภาพร่างกาย ให้ส่งเสริมการสร้างเสริมความแข็งแรง ไม่เจ็บป่วยด้วยโรคต่าง ๆ เช่น โรคความดันโลหิต โรคหัวใจ โรคมะเร็ง เป็นต้น เพราะเป็นเรื่องที่ทางชุมชนยังมีความวิตกกังวล และต้องการให้มี กิจกรรมการพัฒนา ส่งเสริมคุณภาพในด้านนี้เพิ่มขึ้น

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรทำการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึก ในเรื่องคุณภาพทางสังคมของประชาชนในตำบลบางสระเก้าต่อไป
2. ควรทำการศึกษาวิจัยในเรื่องนี้กับพื้นที่อื่น ๆ เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงเปรียบเทียบระดับคุณภาพทางสังคมของแต่ละพื้นที่ เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพทางสังคมให้กับประชาชนในพื้นที่นั้น ๆ ได้มีคุณภาพที่ดีขึ้นอย่างยั่งยืนต่อไป